

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. Kiss Pál.
FELELŐS SZERKESZTŐ TELEFON-SZÁMA: 63.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Dessewffy-tér 7. szám alatt.

Telefon szám 124.
Hirdetéseket díjszabás szerint közlünk.

Kiadó és laptulajdonosok:
Dr. Kiss Pál és Lepsits Kálmán.

Kisbirtokosaink.

(Harmadik közlemény*)

Makó, nov. 28.

Nemcsak városunkban, hanem az ország más helyein is, ahol előbb szép reményekkel alakult meg a kisbirtokos szervezet, egyszerre megbénult a Magyarországi kisbirtokos szövetségnek a működése.

Közvetlen oka mindennek az volt, amiről már említést tettünk, hogy a szövetség tagjai a tavalyi képviselőválasztás idején a napi politikára vetették magokat s egy szervezetben a különböző pártállásuak nem tudtak megférni.

Ez a bajazonban — azt hisszük, hogy a választás lezajlásával elmult volna s a szövetség mindenütt újabb munkához foghatott volna.

Sokkal mélyebben fekvő okok voltak azonban azok, amelyek a végzetet eredményezték: azt, hogy a szövetség máig sem állhatott újra talpra.

Az egyik főbaj a szövetség alapszabályaiban található fel. A vidéki egyesületeket, ugyanis a szövetség központjához annyira hozzákötötték az alapszabályok, hogy e vidéki fiókok sem anyagilag, sem szellemileg önállóan egyáltalán nem mozoghattak.

Ez talán még nem lett volna olyan nagy baj, bár jónak semmire sem mondható, hogyha a központban megfelelő vezetőség intézte volna s különösen ha helyesen irányította volna a vidéki szervezeteket.

Felülről, a központból azonban semmiféle vezetés, semmiféle irányítás nem történt. Amint ideig tapasztaltuk, a központi vezetőség egész működése ideig személyes torzalkodásokból állott.

Ily körülmények közt a vidéki szervezetek önálló működést s különösen kifelé ható munkálkodást a központi alárendeltségben nem fejthettek ki, de működésük a központ után se lehetett hasznos a központ gyámoltalansága miatt.

Másik főbaj az volt, ami különösen a tavalyi képviselőválasztás idején lett akuttá, hogy a szövetség vezetősége az egész országos szervezetet egyszerre „en bloc” a mostanában alakult „Országos gazdapártba”, tehát politikai pártba akarta bevinni. Egész agitációs

*) Előző közlemény lapunk 109-iki (vasárnapi) számában jelent meg.

körutazásokat tartottak kizárólag ebből a célból a szövetség vezető emberei.

A szövetség tagjai azonban nem jó néven vették ezt az agitációt. Különösen idegenkedtek attól azok, akik a függetlenségi és 48-as pártnak a hívei. Ugy okoskodtak ugyan ezek — nagyon helyesen — hogy a kisgazdaosztály jogos követeléseinek elég becsületes szószólója s e követelések elérésére elég erélyes és őszinte kitartással munkálkodik a Justh-féle függetlenségi és 48-as párt. Csakis a kisgazdatársadalomnak ártanak hát azok, akik ahelyett, hogy egy pártba, mely érték küzd, — tömörülnének, inkább szétforgácsolták az erőket.

A magyarországi kisbirtokos szövetséget — mely amint már jeleztük — tisztán mint társadalmi szervezet, minden napi politikától mentesen alakult, a múlt évi választások után már nem is tekintették kisgazdáink másnak, mint az országos gazdapárt — fiókjának. Ennek nézték s mint ilyet sorra — ott is hagyták.

A szövetség élére e közben csakugyan az országos gazdapártnak az elnöke került, aki még inkább beleringatta kisgazdáinkat abba a véleménybe, hogy a szövetség most már teljesen beleolvadt a — politikai gazdapártba.

Ezóta aztán a szövetség egyáltalán nem is működik. Mintha nem is volna.

Csak a napokban bukkant fel újra egy hír róla. Az volt a hírből, hogy a szövetség választmány Budapestben ülést tartott, melyen többek közt elhatározta, hogy december 17-én Hódmezővásárhelyen országos kongresszust tartanak.

Hogy mi történik majd a hódmezővásárhelyi országos nagygyűlésen, természetesen ma még nem tudhatjuk. Csak az eddigi vértelen vegetálásnak a gyenge ereje nyilatkozik-e ott is meg s a gyűlés után tovább tart majd a szövetségnek ez a mai kilődása, avagy a helyes irányt megtalálva és arra ráépve, az erőteljes intenzív munkára való eltökélés hangjai találnak-e majd ott megfelelő kifejezésre s utána megkezdődik a kisgazdatársadalom mai helyzetének a javítására irányuló céltudatos, kitartó, komoly munka: minden magoktól kisgazdáinktól függ, legelső sorban pedig a mostani vezetőségtől.

Annyit már tudunk, hogy a megtartott választmányi ülésen már megtalálták a mai vegetálás okát, éppen azokat, amikre mint főbajokra mi a fentiekben rámutattunk. Különösen az országos gazdapárt gyámkodását találták olyannak, mely kerékkötője a szövetség megfelelő munkálkodásának.

Hát ha megtalálta az okot a vezetőség, akkor el lehet várni, hogy — okuljon is.

kp.

A belügyi tárca.

A t. Ház ülése.

— Telefon értesítés. —

Budapest, nov. 28.

A képviselőház napirendjén ma is a belügyi tárca költségvetése szerepelt s ma sem ért véget. Az bomba, melyet tegnap Szmracsányi György néppárti képviselő a főváros kritizálásával a vitába vetett, ma felrobbant, mert a fővárosi képviselők egymásután irakoztak fel, hogy visszautasítsák a néppárti képviselő antiszemita-izű támadását. Ma előbb Hock János, azután Váczonyi Vilmos jelentkezett szólásra, hogy a főváros adminisztrációját az igazságnak megfelelő színben tüntesse fel.

A fővárosi vita mellett a politikai körök figyelme Bécs felé irányult. Kluen gróf miniszterelnök tegnap este 5 órakor Bécsbe utazott s ma délután különkihallgatás jelen meg a király előtt. Az a körülmény, hogy a napokban Hazai Samu honvédelmi miniszter tegnap Aufferberg közös hadügy-miniszter és Stürgkh osztrák miniszterelnök, ma pedig Kluen gróf magyar miniszterelnök jelent meg a király előtt, a politikusok között azt a meggyőződést érlelte meg, hogy a sok kihallgatás a véderő-reform megváltoztatásával áll összefüggésben. Ez a megváltoztatás nehezen fog menni, mert az ellenzék nemcsak a véderő-reform részleteit, de általános intézkedéseit sem fogadja el. Ez Justh Gyula vasárnapi beszéde után nyilvánvaló lett.

A mai ülést Návay Lajos elnök fél tizenegy órakor nyitotta meg.

Az elnök jelentette többek közt, hogy a miniszterelnök távollétében Jakabffy államtitkár szolgál felvilágosítással.

Az elnöki bejelentések után rövid házszabályvita következett.

Polónyi Géza a házszabályokhoz szólva kifejtette, hogy a miniszter senkit sem bízhat meg a helyettesítéssel. A miniszter felelős mindenért és így személyes megjelenése szükséges és erre kötelezhető is. A joggyakorlat bizonyítja, hogy a Ház költségvetést még nem tárgyalta miniszter nélkül. Ha a miniszterelnök beteg, a pénzügyminiszter pedig Lovranában üdül, függesszék fel a költségvetés tárgyalását.

Benedek János kijelentette, hogy a belügyminiszter helyettesítése az alkotmányjogba ütközik. A miniszter csak személyesen lehet felelős. Hozzájárul Polónyi indítványához, hogy amíg a miniszterek nem jelennek meg, fkggosszék fel a költségvetés tárgyalását. (Helyeslés az ellenzéken.)

Návay Lajos elnök hangsúlyozza, hogy ebben az esetben a Ház nem határozhat. Hasonló helyettesítésre már volt példa. Hivatkozik Kossuth Ferencere, akinek távollétében Szeberényi többször választott a képviselőknek. A helyettesítés tehát precedens alapján történik. (Zaj.)

A napirend szerint a belügyi tárgyalásának folytatása következett.

Hock János a belügyi tárca törvényhatóságok tételéhez szólva, megvallotta, hogy abban az esetben, ha Szmracsányi György tegnapi támadását a kormány ellen intézte volna, most nem szólalna fel, mert hiszen a különböző ellenzéki pártoknak egy a célja, a kormány megbuktatása. Azt sem bánta volna, hogy tüzes bombát vet a kormány sáncába, de Szmracsányi a fővárost támanta, még pedig igazságtalanul. Ezért kötelessége védelmébe venni a fővárost, melynek ő is bizottsági tagja. Szerinte csak tényleges visszavétele szabad felhozni, nem költött vádakot. Szmracsányi tegnap a demokratáktól beszélt, de a zsidókat értette alatta.

Szmracsányi György: Igen, arra gondoltam.

Zboray Miklós: Vakard meg a demokratát és kibujik a zsidó. (Derűtlenség.)

Hock János: Ha az angol parlamentben volna, ahol az emberek kalapban ülnek, megemelte volna a kalapját, mert régi ismerősöknek köszönt volna. (Tetszés.)

Huszár Károly: Sabeszgaj! (Nagy zaj.)

Hock János: Visszautasítja Huszár közbeszólását, melylyel rá céltzott. Ő mindig a lelkiismereti szabadságot hirdette és pap létére sem hirdette a felekezetiességet. (Nagy tetszés és taps.) Majd áttért a főváros belső életének ismertetésére. Szmracsányi a kazárok, a galiciai bevándorlottak ellen kelt ki. Elismeri, hogy az elem nem kívánatos és a magyar zsidóság tiltakozik ellene a legjobban. De ál-

A közkedvelt makói IDEÁL-crème, ma már a legtökéletesebb arcfinomító

vegyi készítmény, mely állandóan használva, az arcnak üdeséget, szépséget kölcsönöz. Egyedül a készítőnél,

Kudar Lajos
makói újjvárosi gyógyszerárában kaphatók.

Ideál-crém 1 tégely 1 korona, Ideál-tej 1 korona, Ideál-szappan 70 fillér, Ideál-pouder 3 féle színben, u. m.: fehér, rózsás és krém színben, dobozza 1 kor. Csak az a valódi készítmény, mely törvényes védjegyben KUDAR-nével van ellátva. E készítmények Párisban 1897-ben aranyéremmel, díszokl. és francia éremkereszttel lettek kitüntetve!

23

talánosítani nem szabad, mert igen sok galiciái bevándorlott dolgozik a kőbányai téglagyárakban s ezek az ő hivei s nem engedné őket a rabbitól elcsajátítani. (Dorültség.) Áttérve a tétel ismertetésére, orélyesen elítélte a virilizmus intézményét, amely kigunyolja a jeggyonlóságot. Kívánja a fővárosi törvény revízióját, amely sok hiányt lesz hivatva orvosolni, de nem hiszi, hogy segít mindazokon a bajokon, amelyek ma az adminisztrációt bénítják meg.

A fővárosi törvényrevíziója azonban olyan elemeket visz bele a törvényhatóságba, szocialistákat és demokratákat, akik a katolikus egyház ellen nem lesznek olyan bőkezűek, mint a jelenlegiek. Majd rámutat azokra az újításokra, amelyek a fővárosban tapasztalhatók. A szociálpolitikai osztály létesítése folytán ezen a téren Európa első városa lettünk s még Londont is megelőztük. A magánlakások létesítésével emeljük a népek erkölcsi érzékét, mert hozzászoktatjuk a tulajdonjog tiszteléséhez.

Ezután még Vázsonyi vette védelmébe a fővárost.

Ülés vége 2 órakor.

Regina.

Baj a gimnáziumban.

— Lapunk tudósítójától. —

Makó, nov. 28.

A címül illesztett szó egy latin kifejezés. Annyit jelent, hogy királyné. De használják ezt az ékes latin szót nálunk keresztnevek gyanánt is. A helybeli főgimnázium egyik derék tanárának feleségét történetesen „Regina”-nak hívják és éppen ez az oka annak, hogy a címül használt kifejezés most valóságos casus belli a gimnáziumban.

Hogy mindenki megérse a dolgot, menjünk a dolgok rendjén ugy, amint az megtörtént:

A napokban a hetedik gimnázium növendékei a latin órára készülvén, erősen tanulták egyik római klaszikus költőnek remek versét, melynek egyik hexametera így hangzik:

„Infandum regina jubes renovare dolorem.”

Az említett tanár felesége véletlenül a tanuló diákok mellett haladt el és mivel a latin klaszikusból a saját nevét hallotta, figyelmessé lett. De minthogy a tanulás tovább tartott, többször volt kénytelen hallani abból a saját keresztnevét.

A köztisztviselőben álló, de minden esetre igen érzékeny urnő azt hihette, hogy a fiatal diákok gunyolódnak, azért panaszt emelt előbb férjénél, ki aztán vádat emelt a VII. osztály növendékei ellen az igazgatónál.

Erre aztán megindult a főgimnázium VII. osztályában a nagy inquisitio. Természetes, az ártatlan diákok nem mondhattak egyebet, hogy ők nem gunyolódtak, hanem tanultak.

Ez azonban nem elégítette ki az igazgatót. Minden áron meg akarta tudni, hogy vajon diák csinárból nem kiáltotta-e valamelyik tanár a tanuláson kívül is, hogy: Regina, azért tegnap megjelent a VII. osztályban és kijelentette, hogy ha 24 óra leforgása alatt nem derítik fel a való tényállást, megvonja a szegény növendékektől a tandíj mentességet.

A terminus ma telt le. Az igazgató tehát ismét megjelent a VII.

osztályban. Többet azonban most sem tudott meg. Ezért a vizsgálatot tovább folytatja. Minden tekintetben elismeréssel adóztunk eddig is, sőt adóztunk még jelenleg is főgimnáziumi igazgató erélye és paedagogiai tapintatossága iránt, de ezt a nagyon is szigorú intézkedést a jelen esetben nem tartjuk sem helyesnek, sem célravezetőnek, mert ha egy gazdag növendék tanulta, hogy:

„Infandum regina jubes renovare dolorem.” akkor igazságos-e megnyomorítani 15 szegény növendéket? Tőlük megvonni a tandíjmentességet és bevonnai tőlük a segítő egyesület könyveit.

Maguk a szegény diákok is tulszigorúnak találják a fenyegetést és elhatározták, hogy ha ez valóra válik és bármelyiket is sújtaná, az esetben 15-en azonnal kilépnek a makói főgimnáziumból.

Kár volna ezt megengedni. Kár volna főgimnáziumunk jó hírnevén egy tulszigorú ítélettel csorbát ütni. Mert ha ezt egyik—másik fővárosi lap megtudja, országos botrányt csinál belőle. Beh kár volna!

Mi meg vagyunk győződve, ha az urinő tudta volna, hogy ilyen szigorú következménye lesz az ő tulságos érzékenységének, nem emelt volna panaszt, hogy ha tudván tudta volna is, hogy ő utána kiáltotta a mindenkor elnézést igénylő diák-csíny, hogy: Regina.

Dühöngő a községházán.

Lelövással fenyegette a jegyzőt.

— Saját tudósítónktól. —

Makó, nov. 28.

Földeák községben mindenki házsártos, veszekedő természetéről ismeri Vetró János gazdálkodót. E miatt már nem egyszer jött összejövetelbe az igazságszolgáltatással is. Sokan hőbörtönsnek is mondták ezt a gazdálkodót. A köznép ugyanis igen gyakran hőbörtönsöknek nevezi azokat, kiket az orvosi tudomány idegeseknek nevez.

Ilyen ideges ember Vetró János földéaki gazdálkodó, kinél a házsártoskodás a modern orvosi tudomány szerint nem annyira bűn, mint inkább betegség.

Vetró János különös betegségének ma szolgáltatja kézzel fogható bizonyosságát.

Földeáki levelezőnk közli ugyanis velünk, hogy Vetró János ma dél előtt jó ideig állott, olykor pedig föl és alá járt a községháza előtt. Egyszer csak berohant a község-házára, hol egyenesen a jegyző hivatalos helyiségébe futott. Ektele orditozásban tört ki, mikor a jegyzőt meglátta. Majd revolvvert rántott ki zsebéből és a jegyzőt lelövással fenyegette.

A szerencsétlen félőrült ember talán be is váltotta volna borzalmas szándékát, de a nagy lármára idejekorán befutott Sipos községi bíró és mások, kik a dühöngő embert megfékeztek.

Most is megindították ellene az eljárást, pedig ez a szerencsétlen ember nem a börtönbe, hanem a kórházba való.

x Naponta friss „Baksőr” kapható Érdeky József Barcsay-utcai vendéglőjében.

A temesvári rablógyilkos

Balázs István kegyelmet kér.

— Saját tudósítónktól. —

Makó, nov. 28.

Temesvárról jelentik: Balázs István halálraítélt védő ügyvédje, Láng Béla dr. felségfolyamodványt adott be Balázs érdekében. A felségfolyamodványban arra támaszkodik, hogy Balázs mindvégig hangoztatta ártatlanságát s a bírák tévedhettek. Egy újságírónak alkalma volt Balázs apjával beszélgetni, aki a következőket mondotta:

— Megtörtünk mindketten; nem tudom mi lesz velünk. Tisztességesen neveltem gyermekeimet; nem tudom, mi lett Istvánból. Jó gyermek volt, de a társaság, a társaság... Eleget figyelmeztettem, hogy vigyázzon magára, de hiába. Oszti nagy baj volt, hogy feleségemtől elmenve, tíz éven át egy másik nővel éltem és nem vigyázhattam rá... Nem tudom, mi történt vele, hisz csak egy éve, hogy feleségemmel újból együtt vagyok. Fáradságos munkával kerestem meg kenyeremet és egész életemen át mindenkor a tisztesség vezérelt s most öregségemre ez a borzasztó szegyen ért.

Hátba még jóra fordul fiának ügye — vigasztalta az újságíró.

— Lehet, de nem hiszem. Ezt a szegényt akkor sem moshalják le rólam. Jó fiu, jó szívű gyermek volt. Csak mióta egy izben Nagy-kikindán a malomban a fejére esett, azóta mindig olyan nyugtalan volt. Ha hárman egy padon ülünk, nekünk föl kellett kelniünk, oly nyughatatlan volt. Az asszony, akivel éltem, mindig félt Istvántól és ezért szakítottam is vele.

— Hát miért félt az asszony fiától?

— Nem tudom, csak félt. Hát nem tudom elhinni, hogy az István gyilkolt volna... Ha ott is volt, ki tudja, Isten tudja, hogy történt ez ottan. Nem tudom elhinni.

— Ha a Curia a semmiségi panaszokat elvetné és a kegyelmi kérvény sem járna eredménnyel, meglátogatja még egyszer a fiát?

— Nem! Nem akarom többé látni, mert nagyon fájna; talán ott meghalnék.

Ami igaz, az igaz !!

De az is igaz, hogy jó és olcsón csakis az »Alkalmi áruház«-ban lehet vásárolni, mert tulajdonosának sikerült készpénzért egy nagy tétel legújabb divatu tiszta gyapju női- és férfi ruhaszövetet, vásznat, remek téli árukat, valamint egyébb, a kézműáru szakmához tartozó cikket igen olcsón megvenni, mely árukat az »Alkalmi áruház«-ban a már megszokott olcsó áron fogja elárusítani.

Győződjön meg erről saját érdekében mindenki.

Alkalmi áruház.

Kossuth szoborral szemben.

Rablótámadás.

Mezőhegyesi csendélet.

(Saját tudósítónktól.)

Makó, nov. 28.

Csanádvármegye egy községe sem ad annyi dolgot a csendőrségnek, mint Mezőhegyes. Oka ennek leginkább abban rejlik, hogy Mezőhegyesen igen sok az idegen munkás, kik zabolátlan természetűekkel bizony csaknem naponta adnak dolgot a csendőrségnek.

Alig van nap, hogy ne volna valami verekedés vagy más olyan cselekmény, mi a csendőrségnek állandó beavatkozását ne tenné szükségessé.

Most is hasonló esetről értesít mezőhegyesi tudósítónk, mely a következő:

Cseni Mátyás mezőhegyesi cukorgyári munkás tegnap este gyantlanul ballagott hazafelé, mikor az utcán Markó János megtámadta és ököllal úgy ütötte homlokán, hogy nyomban elsédült. Aztán pedig kosarát és pénzét elvette.

Mikor Cseni Mátyás magához tért, azonnal a csendőrségre sietett és panaszára Markó letartóztaták, ki beismerte tettét és megindították ellene az eljárást.

Veszedelemes lókupeczek.

Óvakodjunk a becsapásoktól.

— Saját tudósítónktól. —

Makó, nov. 28.

Gazdálkodóink ráismertek már egy pár olyan lókupecre, akik mind-egyike sok kellemetlenséget okozott a lovak eladásánál. Nem is igen akadtak e cimeres pasasok olyan gazdálkodóra, aki rá bízta volna magát fekete tenyerűkre és még feketébb lelkűkre.

A rendes fogásuk ez ismert alakoknak, hogy a vétel után pár nap mulva nagy handabandával, perrel fenyegetőznek és a megijedt magyar esze nélkül vissza veszi az állatot, visszaadja a foglalót és fizet 50-100 koronát, mert tudja, hogy a fáraóivadék e fajtája veszedelmes peres fél.

Minthogy ezeket a lókupecceket kerülük, újabb furtanghoz folyamodtak. „Magyar” ember jelentkezik vevőként, de a járlat a régiék nevére kerül és ugyanaz a játék kezdődik.

A napokban is eladott M. P. makói gazdálkodó egy lovat kétszáz valahány forintokért. Ő nevelte a lovat, nála volt tíz évig, nem volt annak az eladáskor semmi baja. Néhány nap mulva ráijesztettek a kupeczek, hogy a ló kehes, bélhurutos és ki tudja még mi a baja, úgy, hogy az ijedt ember vissza csinálta a seftet és szívesen fizetett 100 koronát azon felül is ügyvédi költségre (per nélkül) tartásra (3-4 napért) és orvosi költségre (orvosi vizsgálat nélkül). Még örült is, hogy olcsón szabadult.

Másnap a szegény lónak semmi baja sem volt, kitisztult a kehes-ségből is, meg a bélhurutból is. Amint egyszer a vett ló kehes lesz, máskor a kehes lónak úgy elmúlik egy pár napra a kehesége, mint annak a rendje, csak attól függ, eladó-e vagy vevő a lókupec?

Nem ártana, ha gazdáink óvatosabbak volnának ezen magyar-ci-

gány szövetezéssel szemben is, hogy elkerüljék a bajba keveredést.

Különbö a lókupec cigányok garázdálkodásait mostanában már bíróságunk is nagyobb figyelemre méltatják. Csak mostanában ítélte el a szegedi törvényszék két cigányt a ló eladása körül elkövetett huncutságáért — nagyobb börtönbüntetésre.

Rendőrségünknek is fokozott figyelmébe ajánljuk az ilyen lókupec-cigányokat még akkor is, ha magyar-kupecel vannak is szövetekezve.

NAPI HIREK

Tájékoztató,

Naptár. Nov. 29. Szerda. Római kath. Szaturnin + Gör. kath: November 16. Máté aps. — Nap kél 7 óra 24 perckor, nyugszik 4 óra 11 perckor.

Időjárás. A budapesti meteorológiai intézetnek Makóra érkezett jelentése szerint a következő időjárás várható: Változó, hűvös, szeles idő várható, helyenként csapadékkal. — Sürgönyprognózis: Változó, szeles, elvált csapadék. Déli hőmérséklet: 13-4 fok Celsius.

— Justh Gyula üdvözlése. Justh Gyula, függetlenségi és 48-as párt elnöke, ma a következő táviratot kapta: Szabadha. A bácsalmási kerületi függetlenségi kör Makits Simon drnak, mint megválasztott díszelnökének, a mai napon adta át az alkalomra készült díszlevelet, nem mulasztja el, hogy kegyelmes urunkat, mint a jövő új Magyarországot megteremtőjét ne üdvözölje. Hódolatunknál csak szeretelnök nagyobb. Ifj. Megyeri Sándor elnök, Sterk Géza jegyző.

— A hosszupályi választás. A december 6-ra kitűzött hosszupályi képviselőválasztásra a pártok erősen készülődnek. A függetlenségi és négyvennyolcas párt jelöltje, Buza Barna vasárnap három községben, Sarádon, Monostorpályiban és Hajdubagason tartott programbeszédet. A munkapárt jelöltje, Beöthy László kereskedelmiügyi miniszter a napokban érkezik le a kerületbe számos képviselő társaságában. A járás főszolgabírája, Balzsaházy Iván előterjesztést tett az alispánnak, hogy a választási rendet biztosító megfelelő fegyveres erő kirendeléséről intézkedjék. A belügyminiszter az alispán sürgős megkeresésére egy század katonát rendelt a választás napjára Hosszupályiba. A választás elnöke Möricz Ernő dr. tisztii főorvos.

— Adókiadás. Az izraelita hitközség által kiküldött adókiadó bizottság most fejezte be munkáját és kiadta a hitközség tagjaira az 1912 évi adókat. A kiadást december hó 1-én 8 napra közszemlére teszik ki. Akik adókat sérelmeznek, bár adóemelés nem történt, 8 napon akár irásban, akár szóval felszólalással élhetnek.

— Tanácsülés. Makóváros tanácsa csütörtökön délelőtt tartja meg rendes heti ülését Galambos Ignác dr polgármester elnöklésével.

— Választások az izraelita egyházban. Ez év végével, mint azt már megírtuk, lejár az izraelita hitközség képviselőinek és előjárósági tagjainak megbízatása. A képviselőtestület a választások hatánapját, december hó 10-ik napjára tűzte ki. A választók névjegyzéke most van 8 napi közszemlére kitéve és ennek határideje

csütörtökön jár le. Eddigéllel felebezést nem adtak be a névjegyzék ellen. Legközelebb ismétellen összeül az előjáróság és a választási bizottság, amikor a névjegyzéket véglegesen összeállítják. A december hó 10-én megejtendő választás vasárnapi napra esik és szavazatok délelőtt 10 órától déli 12 óráig fogadtatnak el. A választás helye a Chewra — Kadisa nagyterme.

— Pallós Ármín mozi-monopóliuma. Pallós Ármín, a makó — hódmezővásárhely — nagyszentmiklósi vasút esőbejutott vállalkozója érdekes vállalkozásba fogott. A török kormány mozi-monopóliumot adott Pallósnak. A volt vasúti vállalkozó arra kapott engedélyt, hogy az ottomán birodalom területén kétszáz mozgófénykép színházat létesíthessen. Pallós — hírszerint — már meg is kezdte a török mozik berendezését és egyet-egyét évi 3000 koronáért ad bérbbe, ami 600,000 korona évi jövedelmet jelent.

— Nagy tűz Apátfalván. Az éjjel 2-3 óra tájban Apátfalván kigyuladt Jung Antalnak a gőzmalma s teljesen leégett. A kár 50-60 ezer korona, mely azonban biztosításból megtérül. A nyomozás folyik abban az irányban, hogy mi okozta a tüzet.

— Mungósóhaj. Már el is felejtettem, hogy ezek az istenverte, ördögnezette, népnymorító katonai javaslatok is élnek még. Hanem ez a Tisza Pista muszájkodása kappanhangu bubóffentei folyton, újra meg újra eszembe hozzák. Azt mondja, hogy már tíz év óta vajudik vele a nonzet, hát meg kell végre szünetnie. 10 évig! Hát aztán baj volt ez nekünk? Szomorkodott valaki azon, hogy nem fizethet több adót, nem kell odaadni több fiat katonának? Ugye senki sem? Hát bizony igazuk van a függetlenségieknek, hogy le az átkos katonai javaslatokkal. Mert az egész gezórosz nem más, mint césári kedvtöltés és néhány ember felkínálkozása.

— A vonatok következetesen egyra késnek, napról-napra amerikáznak. Három jó intézménye volt a mi országunknak jó sok ideig. Vasúti első tekintély, esendősége szervezett, postája Európa legmegbízhatóbb postája. Vasutunk becsülete, megbízhatósága immár csütörtököt mond. Esendőségiünkön még lehet tökéletesíteni. Marad a posta régi híneke, megbízhatónak. Talán azért, mert éppen a postások a legmostohábban ellátott szolgái az államnak. A postánál csak a — telefonnal van sok baj. Mert zsugori a koromány, hogy áldozzon rá. Rossz telefon-anyaggal s kevés személyzettel akarják a telefon révén befolyó sok jövedelmet beszédni.

— Játék a gyufával. Faragó Mihály tornyai napszámos ma délelőtt feleségével napszamba ment, otthon hagyva kis gyermekeit. A kis gyermekeknek valahogy gyufa került a kezükbe, melyeket meggyújtottak és az ágy-nemü közé hanyták. Az ágy csakhamar lángot vetett. Szerenese, hogy a szomszédok észrevették a tüzet és a kis gyermekeket kimentették. A kár mindössze 200 korona, az elégett ágy-nemü ára.

— Zsaroló asszony. Sulány Mária mezőkovács házi leány szerelmi viszonyt folytatott a községben egy fiatal emberrel. A szerelmi viszony nem maradt minden eredmény nélkül. A leány már szégyelt kimenni az utcára. Hogy szégyenétől megszabaduljon, elment Pábló Jánosné javas asszonyhoz, ki 10 zsák kukoricáért vállalkozott arra, hogy a leányt szégyenétől megszabadítja. Az asszony másnap hozott is valami kutyvalékot, mit a leány bevett. A célt ugyan nem érte el, de a leány nagyon beteg lett. A duruzsló asszony ellen zsarolás miatt megindították az eljárást.

— Két koronás ezüstpénz. A jövő évben a pénzügyminiszter új pénze-

ket fog veretni. 20 koronás aranyat 630,006 darabot, 10 koronás aranyat 200,000 darabot, 1 koronás ezüstpénzt 5 millió korona értékben fognak készíteni. Ez összesen 15,890,006 darab 35 millió korona értékben. Az egy és két korona ezüstpénzt a régi egyforintosokból verik. Ezekből 10 millió darabot átvész a magyar kincstár az Osztrák Magyar Banktól. Ezen az üzleten nyerni fog a kincstár, mert a beszerzendő forintosok ezüstje jobb, mint a milyen az 1 és 2 koronásoké, úgy, hogy az egész árverés után 2610 kg. szinozüst nyeresége lesz a kincstárnak, mintegy 29,433,819 korona értékben.

— Százhat éves asszony. Szegeden meghalt özvegy Vöneki Jánosné Abraham Katalin, aki 106 évet ért el és legöregebb asszonya volt a városnak.

— Tamadás a motor ellen. Éretlen suhancoknak gyakran meg van az a passziója, hogy a vonatot meghajigálják. Ma délelőtt is mikor a gyors motor kiindult a csanádpalotai állomásról, Turi Mihály nevű 13 éves fiú egy nagy darab követ dobott be a motor ablakán. Szerenese, hogy a követ senkit sem talált. Az éretlen fickó ellen megindították az eljárást.

— Anyakönyvi hírek. Házasságra jelentkeztek: Ökrös Sándor Nagy Gy. Erzsébettel, Sándor János Sipos Annával, Sipos Sándor Diós Eszterrel, Nagy József Soki Ilonával. — Házasságot kötöttek: Nagy Antal Vigh Rozáliával, Joó Sándor Kiss Máriával. — Elhalt: Rikács István 3 hónapos, Gyenes Sándor 17 éves Marsi István 1 hónapos, Gera Sándor 7 éves, Bence Katalin öz. Várad Józsefné 81 éves korában.

— A visszatért halott. Arden Enoch megható története ez, aki erőnevel, férfiass tulajdonságaival elnyerte két versenyző társa elől az imádott nőt, s boldogsága tetőpontján, mikor gyermekei is voltak már, ragadta el tőlük a végzet. Visszatért ugyan 15 év múlva, de már akkora özvegye apát keresett árva gyermekeinek s ő csak beles az ablakon, de tovább nem megy, nehogy feldúlja odabent a boldogságot. Eltűnik, élő halott lesz. Ezt a röviden megírt esodaszép történetet mutatja be szerdán este másodszor a makói Uránia-színház, mely nem kimélt áldozatot, hogy ez a csoda hatású kép valamennyi vidéki várost megelőzve, Makón kerüljön először színpadra. Bizonyára meg is nézi minden intelligens ember, mert ezenkívül még teljesen új és nagy műsor lesz bemutatva.

Valódi, tiszta kék-szilva

pálinka

teljesen szeszmentes 1 frt. literje
Iritz Sámuel öz. cégnél.

Közgazdaság.

Gabona árak:

Buza:	21 - 21.40	„
Kukorica:	16 - 16.40	„
Árpa:	17 - 17.20	„
Zab:	18 -	„

Az árak 100 kilogrammonként értendő.

Hagyma árak:

Vörshagyma:	13 - 14	K.
Foghagyma:	17 - 18	„
Petrezselyem:	15 - 16	„
Sárgarépa:	7 - 8	„
Dugnagyma:	30 - 36	„

A hagyma árak 100 kilónként értendő.

Az „ÓRANGYAL” disztemetkezési vállalat

tisztelettel tudatja a n. é. közönséggel, hogy temetkezéseket, temetésekhez való gyászcikket a legegyszerűbbtől a legnyesebbig — a mai modern kor és izlés szerinti kiállításban — a legszolidabb árban eszközöl. Ravatalozásért és gyászkocsiért külön díj nem számítatik. Tölgyfa kereszték és fejték a legolcsóbb árban szerezhetők be nálam. A névelirat arany és ezüstözéséért külön díjat nem számítok fel.

B. pártfogást kérve: 161
özv. Gyurik Lajosné,
Kenyér-piac. (Tókey-házban.)

Szép elsőrendű zöld

here-széna

kapható

Iritz Sámuel öz. cégnél.

Egy jó magaviseletű

fiú azonnal fel-

vezeték. kezdő havi

fizetése 12 korona.

Utolsó évben havi fizetése 20 korona.

Makói Független Ujság
nyomdájában.

Figyelmes kiszolgálás!

Olcsó árak!

Üveg- és porcellán szükségletét ne vegye meg addig, amíg
Kocsis és Skopál

(Fötér, Bóhm-házban) olcsó árairol és finom áruiról meg nem győződik.

Készítünk képereteket a legegyszerűbbtől a legpazarabb kivitelig. — Elvállalunk lakásokat villamos bevezetésre és

[11] **villamos csillárokkal**

való felszerelésre. — Tartunk raktáron: alpaka és ezüst használati cikket, diszmuárut nagy választékban.

Kölcsön edények!

Épület üvegezés!

Alkalmi és menyasszonyi ajándékok!

Kávéházi és vendéglői edények!

Regény.

Ezerszer a halál torkában

(Egy idegen földrészekbe szakadt magyar ember csodás kalandjai.)

Elbeszéli: Ő maga. (104)

XI.

A leányok rémes története.

A csónak szerencsésen partot ért s miután nyomuk sem volt sehol a közelben benszülötteknek, a férfiak cshkhamar akadtak vízre anélkül, hogy messze kellett volna menniök. A nővérem és én pár száz lépésnyire távoztunk s ott levtközve a vízbe mentünk.

Alig voltunk derékig vízben, mikor kimondhatatlan rémületünkre egy csoport meztelen néger iszonyatosan kifejtve s dárdával fel-fegyverkezve felénk rohant le a parton ordítozva és üvöltve olyan bórzasztóan, hogy azt soha nem feledem el. Mintha csak a partí sziklák közül emelkedtek volna fel. Azt hittem, hogy megőrülünk s hogy az egész iszonyatos látomány nem egyéb álomnál, idegeink bórzasztó állapota által előidézte.

Az én szívem elállott a rémületől, teljesen megbénulva éreztem magamat. Végre mikor már egész közel voltak hozzánk az üvöltő szörnyetegek, csak akkor fogtuk fel igazán a roppant veszedelmet s kétségbeesetten sikoltoztunk és menekülni igyekeztünk a vízből arra felé, ahol ruháinkat hagytuk.

De egy pár vad elfogott bennünket s láttuk, hogy az egyik összedte minden ruhánkat.

A mint embereink a lármát hallották, természetesen legott segítségünkre siettek, de a mint körülbelől negyven lépésnyire jutottak hozzánk, a feketék dárdákat dobáltak rájuk olyan megdöbbenő hatással, hogy a legtöbb matróz a földön terült el. A vadak csodás pontossággal eltalálták a célt.

Egy pár emberünk mindazáltal feltápáskodott a földről s hősiesen, bár sikertelenül közelünkbe jutni igyekezett. Lemészárolták a szegény embereket a legmegdöbbenőbb módon s agyon verték őket bunkós botjaikkal.

Valóban olyan szivszaggató és iszonyatos volt a szemünk előtt lejátszódott tragédia, hogy sokáig nem tudtuk, mi történik velünk, annyira elfogott bennünket a rémület.

Én a magam részéről homályosan emlékszem rá, hogy a benszülöttek magukkal vonszoltak a szigeten végig az iszonyatos és óriás főnök vezetése alatt, ki később, mint „feleségeit“ követelt bennünket.

Legelőbb is egy nagy tutajra vittek bennünket, miután kezünkkel lábunkat összekötötték szőrből font kötelekkel, arra aztán áteveztek velünk a szárazföldre, mely csak pár mérföldre volt onnan. Jelek által kértük, hogy adják vissza ruhánkat, de a vadak hosszú sávokra szaggatták mindenünket a szemünk előtt s fejek köré csavarták a rongyokat diszgyanánt.

(Folyt. köv.)

FIGYELEM!

2000 darab legújabb felvételű hanglemezzel, 100 darab legújabb éneklő gép és éneklő gép alkatrészek és tük eredeti gyári árban lesznek elárusítva míg a készlet tart Glück Samu gépraktárában.

Ujdonság!

Előre és hátra varró eredeti karikahajós varrógépek, Minerva egy tengelyes, sülyesztős karikahajós varrógépek, Central-Bobbin és Singer rendszerű csolnakos varrógépek, varrógépekhez való mindennemű alkatrészeket eredeti gyári árakban szállít Glück Samu gépraktára Makó.

Legújabb!

Lábbalhajtós morzsolókat, kuphengeres repavágókat, szecskavágókat, ujonnan hitelesített mérlegeket, mosó- és mángorló gépeket, mélyen leszállított árban és kedvező részletfizetés mellett szállít Glück Samu gépraktára Makó, Szegedi-utca.

FIGYELEM!

ÉRTESETÉS!

Aki földjére és házára hosszú vagy rövid lejáratu törlesztéses **4, 4¹/₂% Pénzkölcsönt**

akar fölvenni, vagy aki építeni szándékozik és ahhoz I. és II. helyre **épitkezési kölcsön**

szükséges, az forduljon bizalommal az alanti bankirodába, mert megbízást kaptam az ország legnagyobb pénzügyintézetétől, hogy megfelelő tőke törlesztéssel 10 évtől 60 évig terjedő időre folyosíthatok 4, 4¹/₂% kölcsönt. Megbízatásom folytán a kölcsön megszerzését teljesen díjtalanul eszközölöm, mivel intézeteim által leszek honorálva. **Kenyeres Izsó** Makó, Uri-utca Bóhm-féle ház.

66

Ügynökökkel kérem nem összetéveszteni.

Házak eladásait eszközölöm díjmentesen.

MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

KÖNYVNYOMDA.

Készülnek:

Rovatos ivék,
Számlák,
Zárszámadások,
Üzleti kártyák,
Árjegyzékek,
Kereskedelmi
nyomtatványok,
Névjegyek,
Szóró-cédulák,
Falragaszok.

Telefon-szám: 124.

Izléses kivitelű, hibátlan, tiszta munka. Ajánlja az újabb időben a mai kor igényeinek teljesen megfelelően villanyerőre berendezett müintézetét, mely a modern technika vivmányai szerint készít a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig mindennemű nyomtatványokat.

Magyar gyártmányu papiros-raktár!

A MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

POLITIKAI NAPILAP

Készülnek:

Irodalmi művek,
Folyóiratok,
Hirlapok,
Doktori
értekezések,
Iskolai értesítők,
Körlevelek,
Meghívók,
Táncrendek,
Levélfek.

Telefon-szám: 124.

kiadóhivatala a legjutányosabb áron vesz fel hirdetéseket.

Nyomatott a „Makói Független Ujság“ villanyerőre berendezett müintézetében Makón.

Pontos és figyelmes kiszolgálás.

A vevőközönség figyelmébe.

Ha szép, jó-uj árut olcsóért akar
vásárolni, úgy ne mulassza el az olcsóságáról híres
„Menyasszonyhoz“ címzett

rőfös- és divatáru üzletet

felkeresni a Dessewffy-téren, Makói Ujság bérházában,
(püspökkertel szemben), ahol minden e szakmába
vágó cikkek igen izléses választékban kaphatók és
így mindenki saját érdekében cselekszik ha ruha
szükségletét a fent nevezett cégnél szerzi be.

Egy próba vásárlás mindenképp meggyőz.

19

Szolid árak.

(6)

Értesítés!

Van szerencsém tisztelettel értesíteni a nagyérdemű helybeli
és vidéki uriközönséget, hogy az őszi és téli áruim megérkeztek.

Legfinomabb angol-, skot- és honi gyárt-
mányok nagy választékban.

Ujjonnan s modernnül berendezett szabó-műtermemben, ahol
csakis legújabb divat szerint és legjutányosabb árak mellett
készülnek, u. m.:

szalon-, utcai- és sport öltönyök, felöltők, télikabátok, stb. stb.

Az uri közönség becses pártfogását kérve, — kiváló tisztelettel

Ifj. ANTAL JÓZSEF

Makó, Dessewffy-tér 13. sz., (Makói Ujság bérpalotájában).

Legújabb angol szabás!

Pontos és szolid kiszolgálás!

Egy tehénjárás eladó.

Az érdekelteket felek tudakozódhatnak
Mészáros István
kereskedőnél, Kossuth-utcán.

Értesítés!

Naponta friss, eredeti

kőbányai

gyári töltésű

MALÁTA-SÖR

kapható Iritz Sámuel özv.
cégnél.

NŐI FELÖLTŐK ÓRIÁSI VÁLASZTÉKBAN!

Legújabb őszi- és téli újdonságokban;

színes angol áruból, posztóból, bársonyból és selyem-plüssből

o o **Bébé- és leányköpenyek, felöltő különlegességek.** o o

Mértékszerű rendelek elsőrangú munkásokkal saját

műhelyünkben a leggondosabb kivitelben készülnek.

Menyasszonyi kelengyék! Fehérneműek!

Ágynemű, francia és angol párna, ing, hálókabát, nadrág- és

fűzővédő, paplan lepedő!

Csecsemő kelengyék.

Keresztelő párnák, fejkötők és himzet

piqo paplanok.

Női bluzok a legizlésebb kivitelben.

(171) Szőrmeárak,

boák, muffok a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Legújabb divatu

női- és leánykalapok!

Posztó, biber, selyem, bársony- és

gyászkalapok állandóan raktáron.

Diszítések és alakítások

a legújabb divat szerint.

Pártos E. és Tsa Makó. Fűtér, (az Otthon kávéház mellett)

követtek el az ellen. A törvény és a jogot általános tiszteletében találja a gyöngye a maga védelmét és védőjét. Az egyes egoizmusok millióinak az összege teremtetten az a nagy társadalmi egoizmust, melyet mi törvénynek nevezünk. A halott tehát még sem olyan egészen észélytelen. De — és hatalmas lélekzéssel a menyézet felé fujta a füstöt — de mi mindent jó előre mindent megfontoltunk és remélhetőleg, az ujságíró és csendőr uraknak, az államügyész urnak nem fognak ebben az ügyben alkalmatlankodni.

Addig járt körül ez argumentumok körében, mint a ló a legelő-cölöp körül, míg vérét nyugodtabban foly, szívét szabadabban dobogni, eszméit élesebbekké és világosabbakká válni érezte.

Mennyi bizonytalan és fölösleges babonás félelem zavarta meg egykor gyermekkorának békéjét, mint a boszorkány-, varázs-, lidérc- és haláltánc-históriák következménye, melyeket Magdolna mesélt neki.

Ami most érzett, nem volt semmi más. Mi bizonyos tekintetben mindig gyermekek vagyunk s egész életünkön át a babona ölében maradunk ülve . . . Föl!

Megrázta a fejét, megrázta az egész testét, dörzsölte a homlokát s hozzá fogott a csomag kibontásához.

A villa vételárán, kerek negyvenezer lírán kívül, magával hozott a barát egy csomó kötvényt, valamint egy bemutatóra szóló letétjegyet más értékpapiroknak egész hosszú soráról.

A bárónak csak oda kellett menni a gápolyi bank feltoló ablakához, a letétjegyet bedobni s az értékpapirokat zsebre vágni.

dat és a járművek lármás tömkelegében a Toledo-utcán lefelé ballagott, a barátját ugyszólván el is feledte.

Csak mikor a saját házába lépett, érzett újra valami kínos érzésfelét. Majdnem éjszaka volt, mikor Magdolna ajtót nyitott neki.

— Oh, Eccelenza! Isten hozte itthon! Volt szerencséje?

— Gyujts világot a szobámban! — morogta.

S mig Magdolna a lámpáért sietett, egy pillanatra megállott, hogy „hangulatait“ ellesse, amint az alkohol szellemeivel viaskodtak.

— Szamár! — dörögte magában; talán Usillira vonatkoztatva, bizonyosra azonban alig lehetett volna mondani.

— Itt a lámpa, Eccelenza!

Az ura arcán újabb veszteségek jelét vélte Magdolna olvashatni és csendesen visszahúzódott székére az ablakmélyedésben, hol naponta órákig üldögélt, a szemben eső házakra bámulva s közben alkalmilag egyet szunditva, hogy amint tudta, az időt rászédje.

A báró vállával belökte az ajtót s ráfordította a kulcsot.

Most már egyedül és biztos volt s hozzá foghatott a kincse megszámlálásához. De előbb szükségét érezte, hogy erőit összeszedje.

Ugy érezte, mintha hosszú utról tért volna vissza, több évi tengerentuli utról; pedig hát csak harminc óra mult, mióta e ház küszöbét utolszor átlépte. Ezen már megint olyan ideghangulatok voltak és azt akarta, hogy ezek elmuljanak, hogy teljesen józanon gondolkozhasék és érezhessen.

Makói Uránia-színház.

A visszatért halott.

(Arden Enoch)

csak

szerdán este 8 órakor

a makói URÁNIA-színházban.

Minden vidéki várost megelőzőleg kerül színre ez a nagy szenzáció, amely csodája, gyönyörűsége a mozgókép felvételeknek.

Az 120 méteres képen kívül a teljes nagy műsor!!

A megható történet szövegét, magyarázatát, mindenki ingyen kapja meg a színházban.

Kezdeté 8 órakor.

Helyárak: I. hely 80 fillér, II. hely 60 fillér, III. hely 30 fillér. Karzati ülőhely 50 fillér, Karzati állóhely 20 fillér. Gyermek az I. és II. helyen a helyárak felét fizetik. 134

Az igazgatóság.

Lapkihordó-fiúk

jelvételnek a kiadóhivatalban.

Biztos sikert érhet el,

aki venni, bérelni, eladni, bérbeadni, bármit ismertté tenni vagy értékesíteni akar a Makói Független Ujság hirdetései útján.

Rikkancsok felvételnek a kiadóhivatalban.

Petrezselyemmagot

megbízható idei magot

a legmagasabb

áron vesz

Mandl Zsigmond

M A K Ó. 136

Kifőzött

törkölymag

soványdisznó és apró jószág-
nak való állandóan kapható
Iritz Sámuel özv. cégnél.

Gyümölcs-fa

163 eladás.

Ha biztos sikert akarunk elérni, úgy már most ne mulasszuk el a gyümölcsfák ültetését. Ezen okból előjegyezhető a legfinomabb fajú alma, körte, barack, őszibarack, ringló, befőzni való a r a n y a l m a, cseresnye és meggyoltványok, továbbá szabad földben nemesített 2 éves koronával bíró különféle fajú nemes rózsák, örökzöld thuyák, ákácok, stb. BREUER ZOLTÁN mérnök makói helyi nyomási falkolájából, ahol a kívánt fajok személyesen is kiválaszthatók. Megrendelések és előjegyzések elfogadhatók, úgy kint a helyszínen a falkolában, mint pedig BREUER ZOLTÁN „Orangyalhoz” címzett gyógyszerárában (Telefon szám 92.) Makón. A gyümölcsfák heti piacok alkalmával a püspökkert előtt beszerezhetőek.

Szivarra gyujtva, kényelmesen elhelyezkedett karcosszékében, előbb azonban maga elé tette az asztalra a drága csomagot.

Ideje volt, mint gondolta, már egyszer józanon okoskodni.

Ha attól tartott volna, hogy haza térve szobájában ülve találja a megölt kisérteit, úgy előre a leghatározottabban elutasította magától a tett gondolatát, melyet elkövetett. De így egyszerűen olyan ember volt, ki a létét védte.

A sors maga kényszerítette őt ama erőszakra. Sajnálta a szegény ördögöt, kinek e mellett el kellett az életét veszteni; de másrészt arról van szó, hogy egy bört vegyen el vagy hagyjon ott és utóvégre a kettő közül a sajátjának kellett előtte kedvesebbnek lenni.

Hogy az első napokban kissé izgatott lesz, az előre látható és természetes volt. Nem ütünk agyon egy embert anélkül, hogy egy kissé ne rángatóznának az idegeink.

Az emberi természet megkívánja a maga jogát, de többet nem is. És mint ilyet az ő esetében nem engedhetett e természetnek többet, mint a petyhüdségnek, az undornak s a kedvellenségnek bizonyos érzését, szóval a mámorcsömör egy nemét, melyet el is volt tökélve elviselni, míg az idő maga meg fogja majd szabadítani tőle.

De utóvégre mit is követett ő el?

Gyryll páter csontváz volt; a halál már galléron fogva tartotta. Ő semmi egyebet nem tett, mint hogy annak művét egy csekélységgel, egy pár hónappal, talán nappal sietette. Mi volt ez az évek örök körfor-

gásában? Egy csekélység, alig szóra érdemes; egy semmi.

— Ha volna Isten, — okoskodott tovább a báró, csaknem saját akarata ellen — Isten, akinek az ő arany-papirosos trónjáról ítélnie kellene ily dolgok fölött, akkor igen, azt igenis értem, az utolsó ítélet napján én volnék a rászédett. Ugy az én papomat a viztartóból feltámadni látni, valóban fatális jux volna. De mert szilárdul meg vagyok győződve, hogy a halálon túl csak a semmi van és hogy a menyország pusztán csak limlomos kamara, hová elnyűtt eszméinket rakjuk, hogy utunkban ne legyenek, kitől, mitől kellene ugyan félnem? . . . Kisértektől? . . . Álomarcoktól? . . . Az ördögtől és más egyéb papos hókuspókustól? . . . Erről az oldalról tehát teljesen meg lehetünk nyugodva. Különben is a jó barátocská bőségesen megérdemelte a maga leckéjét. Harpagon volt, vérszopó volt és ami kiválóan engemet illet, velem mint igazi uzsorás bánt, legborzasztóbb inséges helyzetemben torkon ragadott.

A báró szükségét érezte, hogy ezeket az argumentumokat gyakran ismételve, a hus és vérré változtassa magában.

— Ami köztem s közte történt, semmi egyéb, mint a rég ismert küzdelem a létért. A győzelem önként érhetően az erősebbé maradt . . . lásd Darwin Károlyt!

Idegesen kifordította fejét az inggallérból.

— A veszély — spekulált tovább — másutt rejlik, A veszély, a valódi és alapos félelem, az örök büntetés abban fekszik, hogy a rendőrség kiszimatolhatja a dolgot. A társadalomnak rendkívül nagy érdekében áll a tulajdon megvédése s dühösen üldözi azokat, kik bünt